

OB ZAKLJUČKU 7. ZASEDANJA ITALIJANSKO - JUGOSLOVANSKEGA ODBORA V RIMU**NE DAJTE POVODA ZA SLOVENSKI IREDENTIZEM****Razgovori v Rimu so se zaključili, ne da bi dosegli kak sporazum -
Vsi manjšinski problemi se lahko rešijo, le če obstaja dobra volja**

V petek se je v Rimu zaključilo sedmo zasedanje italijansko-jugoslovanskega odbora za zaščito narodnih manjšin na Tržaškem in v bivši coni B. Po skoraj tri tedne trajajočem zasedanju in po skoraj 20 sejah so se člani obeh odposlanstev razšli, ne da bi izdali niti skupno poročilo o poteku ali zaključkih razgovorov. Že drugič se je torej primerilo, da ob koncu zasedanja odbor ni mogel sestaviti niti skupnega poročila, iz česar očitno izhaja, da se odposlanstvi nista zedinili glede nobenega izmed vprašanj, ki so bila na dnevnem redu.

V tej zvezi moramo omeniti, da je v začetku prejšnjega tedna iznenada prekinila dela tudi parlamentarna komisija, ki je proučevala zakonske osnutke za ureditev slovenskega šolstva v Italiji. To se je zgodilo na zahtevo nekaterih članov komisije, ki so se na vsak način hoteli seznaniti tudi s stanjem italijanskega šolstva v bivši coni B, kar nam spet očitno dokazuje, da je tudi ta važni organ italijanskega parlamenta pričel vlačiti na dan že tako obrabljeno načelo reciprocnosti.

V zadnjem trenutku smo pa zvedeli, da bo komisija prihodnji teden nadaljevala razpravo, ker že ima na razpolago zaželene podatke o italijanskem šolstvu na bivšem področju B in v ostali Istri.

Kar zadeva dela mešanega odbora, omenimo, da je z italijanske strani bilo konec tedna izdano poluradno in zelo skopo poročilo, iz katerega moremo vendarle razbrati, katera vprašanja so bila predmet tako dolгих pogajanj in razgovorov.

UREDITEV ŠOLSTVA

Odbor je najprej razpravljal o položaju slovenskega šolstva na Tržaškem ozemlju in o stanju italijanskega šolstva v bivši coni B. Kot se zdi, so Jugoslovani zlasti zahtevali, naj se slovenske šole končno zakonijo in naj se pravično uredi položaj šolnikov, od katerih ogromna večina še vedno ni stalno nameščena, čeprav morda že petnajst let nepretrgoma izvršuje svoj poklic.

Pomanjkanje natančne zakonodaje tako glede šol kot glede položaja njenih šolnikov je namreč eden izmed glavnih vzrokov, zaradi katerih naše šole pešajo in zaradi katerih pada število učencev. Doslej so tržaški Slovenci — kot seveda ostali naši bratje na Goriškem in v Beneški Sloveniji — imeli zaradi tega neurejenega stanja že

preveč škode in zato ne morejo razumeti, še manj pa opravičiti tistih, ki zavlačujejo pravično rešitev tega vprašanja, ker je to naravnost življenjske važnosti za narodni obstoj naše skupnosti.

NAŠA PRISOTNOST V JAVNI UPRAVI

Na dnevnem redu rimskih razgovorov je bilo tudi tisto pomembno določilo Posebnega statuta, ki predvideva, da morajo biti Slovenci Tržaškega ozemlja »primerno« — v angleškem besedilu najdemo besedo »fair« — zastopani v vseh javnih ustanovah. Za človeka, ki je v dobri veri, ne more biti nobenega dvoma, kakšen je smisel tega določila. Samo po sebi se namreč razume, da so sestavljenci in podpisniki londonske pogodbe s tem nameravali zagotoviti slovenski narodni skupnosti prisotnost v vseh državnih uradih in ustanovah.

Tržaški Slovenci naj bi torej imeli določeno število višjih in nižjih uradnikov na

primer na prefekturi, na finančni intendenci, na sodnji itd. V okviru vseh teh in drugih ustanov bi zato oblastva morala že zdavnaj določiti primerno število službenih mest, ki bi jih morali zasesti uradniki in funkcionarji slovenske narodnosti.

Da je naše tolmačenje tega določila pravilno, izhaja predvsem iz dejstva, da so Jugoslovani italijanski manjšini bivše cone B omogočili prisotnost in zastopstvo v javni upravi prav s tem, da so v posameznih javnih uradih in ustanovah nastavili določeno število uradnikov in drugih uslužbencev italijanske narodnosti.

Takšna rešitev vprašanja pa bi tudi za Italijo ne predstavljala nobene novosti, saj so še prav pred kratkim izšli v Uradnem listu razni zakoni, ki omogočajo Južnim Tirolem, da so zastopani v tem ali onem uradu ali javni ustanovi.

Klonili so pred ofenzivo šovinistov

Zakaj je potrebna prisotnost Slovencev v javnih uradih? Prav gotovo predvsem zato, ker se samo na ta način more spoštovati in izvajati tisto pomembno določilo londonske pogodbe, po katerem imajo pripadniki slovenske narodne skupnosti pravičo, da v vseh javnih uradih govore v materinem jeziku in v materinščini tudi sestavljajo vloge.

Poleg teh treh glavnih vprašanj je tvorila predmet razprave na sejah mešanega odbora tudi pritožba, češ da so Jugoslovani nekaterim pripadnikom italijanske narodne skupnosti v bivši coni B poslovenili ali porjavili priimke. Problema sicer natančno ne poznamo, vendar sodimo, da gre najbrž za to, da so jugoslovanska oblastva priimke, ki so očitno slovenskega ali hrvaškega izvora — in takih priimkov v Istri ni malo — pričela kratkomalo pisati v slovenski, oziroma hrvatski obliki. Tako je kak Cosulich postal Kozulić, Voinich je postal Vojnić itd. Ni izključeno, da se z italijanske strani tudi pritožujejo, če gre za primere, da so Jugoslovani kakšni osebi vrnili priimek v njegovo prvotno obliko, potem ko je bil za časa fašizma nasilno poitalijančen.

Celotno vprašanje sicer ni enostavno, saj obstajajo primeri, ko se je zlasti zaradi okoliščin že sin ali hčerka zavednih sloven-

skih staršev popolnoma poitalijančil. Tem ni prav nič mar, če še danes nosijo Mussolinijeve priimke. Da svoje odpadništvo zakrijejo in nekako opravičijo, so celo zadovoljni s svojim popačenim priimkom in nekdanjo spremembo odobravajo.

Z druge strani pa imamo brez dvoma mnoge ljudi, ki so kljub svojim nesporno slovenskim ali hrvaškim priimkom že več rodov povsem italijanskega duha in čustev. Pripadnost k tej ali oni narodnosti ni namreč odvisna samo od krvnih in drugih sličnih vezi, temveč so zlasti v narodnostno mešanih krajih v tem vprašanju odločilni drugi činitelji duhovne in materialne narave in zlasti človekova svobodna volja.

Čeprav je problem zapleten, smo trdno prepričani, da pritožba, ki so jo v okviru mešanega odbora dvignili Italijani nikakor ne more biti zadosten vzrok ali razlog, da se zavlačuje rešitev tolikih za manjšino naravnost življenjskih vprašanj. To pa predvsem zato, ker se pisanje priimkov lahko z dobro voljo tako popravi, kot vsakdo želi.

Smatrali smo za potrebno, nekoliko obširneje pisati o vseh štirih vprašanjih, ki so tvorile glavni predmet rimskega zasedanja mešanega odbora, da po eni strani poudarimo njihovo veliko pomembnost in važ-

RADIO TRST A

• NEDELJA, 19. marca, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Močja«, pravljica (Lea Pertot), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba po željah; 17.00 Za smeh in dobro voljo (ponovitev); 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Tudi svetniki niso imeli lahkega življenja« (Martin Jevnkar); 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 20. marca, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Postno predavanje — Dr. Jože Prešeren: »Pota modernih ateistov k Bogu«; 20.00 Sport na tribuna; 20.30 Gustave Charpentier: »Louise«, opera v štirih dej. in petih slikah.

• TOREK, 21. marca, ob: 18.00 Sola in vzgoja — Ivan Theuerschuh: »Mož beseda v vzgoji«; 18.30 Dve simfonični pesnitvi: Balakirev: Tamara, Saint-Saëns: Mrtvaški ples; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Tvoronica sanj; 21.30 Koncert pianistke Gite Mally; 22.00 Sprehodi po antičnih gajih — Alojz Rebula: »Katul, pesnik mračne strasti«.

• SREDA, 22. marca, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Liki in značaji iz opernih del: »Otello« (Igor Rutar); 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 Avtor tromesečja — Anton Novačan: »Janez moligleb«, igra v štirih dej., igrajo člani RO; 22.30 Srednjeveške ljudske pesmi Kristusovega trpljenja v izvedbi zbora »Polifonica Ambrosiana«, ki ga vodi msgr. Giuseppe Biella.

• ČETRTEK, 23. marca, ob: 18.00 Radijska univerza — Tone Penko: Strupi, mamila in nasladila: »Kurare in mescalina«; 19.00 Širimo obzorja — Umetnost naših cerkva: »Kontovel« (J. Peterlin); 20.30 Simfonični koncert. Približno ob 20.55 Umetnost in književnost — Josip Tavčar: »Slavist Ettore Lo Gatto in njegova knjiga Il mito di Pietroburgo«. Približno ob 22.00 Znanost in tehnika — Slavko André: »Boj proti plazovom«.

• PETEK, 24. marca, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Bizet: Vesela Perthova hči, Božod'n; Poloveški plesi; 19.00 Postno predavanje — msgr. Lojze Škerl: »Nemirno je človeško srce, dokler ne počije v Tebi, Gospod!«; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Pred 150 leti se je rodil Napoleon Franc Karel, poznejši vojvoda Reichstedski«; 22.15 Srečanja s slavnimi glasbeniki: »Wanda Landowska«.

• SOBOTA, 25. marca, ob: 13.30 Dobrodoš'e! Plošče prvič v oddaji; 14.45 Ljubljanski jazz-ansambel; 15.30 »Egmont«, tragedija v 5 dej., (Johann Wolfgang Goethe - Milena Mohorič - Modest Sancer'n). Igrajo člani SG v Trstu; 18.00 »Potopitev jadrnice Kalypso«, črtica (R. Hlavaty); 19.00 Pomerek s poslušalkami; 20.40 Zbor Slovenske Filharmonije; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

19. marca, nedelja: Tiha nedelja, Jožef
20. marca, ponedeljek: Igor
21. marca, torek: Benedikt, Bilka
21. marca, sredo: Lea, Vas'lij
23. marca, četrtek: Srečko, Slava
24. marca, petek: Simon
25. marca, sobota: Oznanjenje Marije Device

OGLEJ

Pri prosvetnem ministrstvu so se končali razgovori o novih arheoloških izkopavanjih v starodavnem Ogleju. Ministrstvo je skupno z Osrednjim uradom za starožitnosti in umetnost izdelalo načrt za nova raziskovanja iz rimske in prve krščanske dobe. Predvsem bodo s pomočjo helikopterjev fotografirali vso okolico ter ugotovili, do kot sega arheološko važno ozemlje, kjer je še marsikatera stara zanimivost pokopana pod zemeljskimi plastmi. Za dela bo potrebnih precej milijonov, ki jih bo nakazala vlada.

Ne dajte povoda za slovenski iredentizem

(Nadaljevanje s 1. strani)

nost, po drugi strani pa ugotovimo, kako pravzaprav ne obstaja nobena nepremostljiva ovira, zaradi katere se manjšinska določila ne morejo izvesti, saj bi se z dobro voljo mogli in morali rešiti vsi pereči problemi.

Spričo popolnega neuspeha tudi zadnjih italijansko-jugoslovanskih razgovorov in zlasti spričo zadržanja tukajšnjih oblastev ob nedavnih šovinističnih protislovenskih demonstracijah in izgredih v Trstu Slovenci v Italiji in tudi v matični državi smejo upravičeno sklepati, da na strani odgovornih italijanskih krogov ni nobene dobre volje niti za postopno, kaj šele za čimprejšnjo ali takojšnjo izvedbo slovesno prevzetih mednarodnih obveznosti. Italijanska vlada je očitno klonila pred ofenzivo, ki so jo proti slovenski narodni skupnosti in njenim najosnovnejšim pravicam sprožile fašistične in vse ostale šovinistične ter reakcionarne sile. S tem si vlada in mlada italijanska demokracija prav gotovo nista izstavili lepega spričevala, temveč krenili na zelo nevarno in za državo vsekakor škodljivo pot.

Če bo namreč Italija vztrajala na današ-

njem stališču in bo naravnost brila norce iz Slovencev in njihovih osnovnih pravic ter z neprepičljivimi in iz trte izvitimi argumenti opravičevala svojo nezvestobo slovesno dani besedi, ne bo nič čudnega, če si bo zapravila ves ugled in vse zaupanje, ki ga danes še uživa pri naši narodni skupnosti. V Slovincih bo namreč prevladalo prepričanje, da jih čaka v Italiji počasna, a gotova narodna smrt in v tem primeru bo nastanek slovenskega iredentizma neizogiben. Bližnja preteklost pa bi zlasti Italijo morala učiti, da ljudstva, ki so ga krivične razmere spravile v obup, ni mogoče krotiti in ukrotiti niti z orožjem niti s policijskim preganjanjem.

Spričo takšne perspektive bi italijanski državniki morali nujno spremeniti svoje stališče do vse naše narodne skupnosti, živeče v mejah Italije, in ji zagotoviti popoln in nemoten narodni obstoj ter razvoj. Z naše strani smo seveda pripravljeni prispevati, kar je v naši moči, da se takšna črna bodočnost prepreči ter da med manjšino in večino pride do mirnega in plodnega sodelovanja.

D. L.

Dijaki so stavkali

V ponedeljek dopoldne so se dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu in Gorici odtegnili šolskemu pouku in stopili v enodnevno stavko. Dijaštvo je na skupnem sestanku sklenilo, da s stavko protestira proti zavlačevanju zakonitve slovenskih šol. Zastopniki dijaštva so sprejeli tudi posebno resolucijo, katero so odposlali predsedniku parlamentarne komisije za prosveto poslancu Erminiju.

Dijaštvo se je v ponedeljek mirno zbralo pred šolskimi poslopji in se nato tudi prav tako mirno in dostojno razšlo.

Neprestano odlašanje prepotrebne zakonitve čuti tudi mladina kot krivico, ki jo določeni krogi v vladi in izven nje prizadevajo slovenski šoli. Vemo sicer, da ne bo ta stavka pomaknila vprašanja niti za korak naprej, vendar je razveseljivo dejstvo, da se tudi mladina zaveda dolžnosti za obrambo narodnih pravic.

Zveza za napredek

Ameriški predsednik Kennedy je poslal kongresu (t. j. parlamentu in senatu Združenih držav) poslanico, ki vsebuje deset točk »za napredek svobodnih ljudi v sklopu demokratskih ustanov«.

Predsednik je svoj desetletni načrt sam krstil z imenom, »Zveza za napredek«. V prvi stopnji bo ta zveza obsegala ozemlje obeh Amerik. Prva točka si postavlja za cilj, doseči za vsako ameriško družino zadostno gospodarsko raven. Združene države bodo nudile Južni Ameriki vsa za to potrebna sredstva, in sicer 500 milijonov dolarjev. Vsota, naj bi se porabila, v smislu druge in tretje točke, v prvi vrsti za dvig kmetijstva in šolske izobrazbe. V četrti in peti točki predlaga, naj posebni odbori skrbijo za uravnovešanje cen vse proizvodnje in naj se tudi pripravijo zaloge živil, posebno v krajih, ki so izpostavljeni druginji in la-

koti. Medameriško sodelovanje, pravi nadalje Kennedy, mora seči tudi na znanstveno, zdravstveno in kulturno polje.

Posebno važna je z mednarodnega stališča deveta točka, v kateri se Združene države obvezujejo, da bodo nastopile v obrambo, če bo v nevarnosti neodvisnost katerekoli izmed ameriških držav.

Vse te napore je Amerika trdno odločena izvršiti, da bodo mogli »vsi živeti človeka vredno in svobodno življenje«.

RAZSTAVA IZNAJDB

V petek je belgijski minister za delo odprl v Bruslju X. mednarodno razstavo iznajdb. Izredno zanimivo razstavo so obogatili s svojimi izumi tudi iznajditelji iz Italije, Nemčije, Španije, Anglije, Avstrije in Francije. Nekateri razstavljeni izumi vzbujajo kar neverjetno presenečenje. Tu vidiš na primer budilko z železnimi tipalkami, ki spečega prebude z božanjem po licah; nagrobnike iz plastike; čevlje - drsalke, s katerimi lahko hodiš po vodni gladini. Pa spet oknice, ki ne propuščajo šuma s ceste v sobo. Praktična je priprava za skakanje skozi okno iz goreče hiše ali pa železni robot, ki ti streže pri mizi.

Značilno je, da so razpostavljeni le izumi iz zadnjega leta. Zato je kar neverjetno, kako prožen je človeški um in česa vsega ne znajde — razen miru za — preutrujene živce.

ZA VSAKO OBLETNICO

Vsaka reč ima v Italiji že svoje prvenstvo. Posebno prvenstvo pa si je gotovo priboril 54-letni Arrigo Luatelli iz Castel-franco Veneto. Mož je bil že 54-krat obsojen in kaznovan, torej za vsako leto enkrat. V dolgi dobi svojega poslovanja je plačal tudi že par milijonov lir globe. Ker pa je po svoje vztrajen, je tudi za letos odpravil svoj posel. Nekoga je osleparil in so ga zašili za 45 dni. Po navadi se pa bavi s tihotapstvom. Ko so ga zaprli, je izjavil, da ga ta poldrugi mesec prav nič ne pretrese.

Splošna gonja proti dvojezičnosti

Zaradi pravic slovenske manjšine v Italiji se že nekaj tednov razburjajo novofašistični in soviniistični krogi v državi. Pravi mo pravice, gre pa komaj za zahteve po praktični uresničitvi šestega ustavnega člena, ki slovesno razglasa, da država s posebnimi zakoni štiti pravice jezikovnih manjšin.

V tem členu je za vsakega razsodnega človeka zapopadena tudi pravica do uporabe materinega jezika v javnosti in v zakonitih šolah. Zato je skoraj nerazumljivo, da hočejo politični škodljivci nahujskati milijonski narod proti majhni manjšini, ki ne zahteva nič drugega, kot to, kar ji po ustavi pritiče. Ofenziva, ki jo uprizarjajo nacionalistični nestrpneži proti slovenskim državljanom v Italiji, kaže, da je na široko zasnovana. Nahujskali so različne organizacije, občinske svete, mladino in tisk, da piše in vpije proti dvojezičnosti, kot da gre za veliko državno nevarnost.

Prepričani smo, ker tako kažejo tudi vsi znaki, da ni borba naperjena samo proti naši manjšini, temveč tudi proti tistim treznim vladnim krogom in skupinam, ki vsaj teoretično priznavajo naše pravice in bi jih morda v smislu človečanskih pravic in meddržavnih pogodb tudi radi, čeprav postopoma, izvajali.

Svoj glas so povzdignili tudi štirje misinski občinski svetniki v Gorici, med temi lesni trgovec Crocetti in prof. Venuti, ki so v sredo vložili na župana Bernardisa zahtevo, naj se občinski svet z ogorčenjem izrazi proti uvajanju dvojezičnosti. Omenjeni štirje svetovalci, ki živijo še v svoji fašistični miselnosti, se zlasti zaletavajo v 8. člen vladnega zakonskega šolskega osnutka, v katerem so predvidena dvojezična spričevala na slovenskih šolah tržaške in goriške

pokrajine. Dvojezična spričevala predstavljajo zanje velikansko nevarnost.

Dovolili bi si vprašanje, ali predstavljajo za določene italijanske lesne trgovce tudi državno nevarnost, kadar si pri lesnih kupčijah s sosedno državo dopisujejo v obeh jezikih?

Smrt v gorah

V ponedeljek zvečer je v Ovčji vasi v Kanalski dolini postalo zelo razgibano. Prišle so vojaške in gorniške reševalne skupine ter odhajale preko zavetišča Pellarini v severne stene Viša. Raznesla se je novica, da sta se v višini 2000 metrov pod strnim gorskim vrhom smrtno ponesrečila dva mlada tržaška planinca. Reševalci so ju iskali vso noč in še v torek. Končno je oba ponesrečenca našla tržaška reševalna skupina na snežišču v višini 1773 metrov. Mlada prijatelja, Petelin in Novelli iz Trsta, ki sta že večkrat premagala najdrznejše alpske in dolomitske vzpone, sta v nedeljo šla z avtom iz Trsta do Ovčje vasi. Vozilo sta pustila pred hotelom in sta se še v noči odpravila dobro opremljena v gorski bok. Ker se nista še do ponedeljka vrnila domov, je mati Marija Novellija telefonirala v Ovčjo vas, kjer so brž organizirali reševalne odprave. Našle so razbita trupla v 400 metrov globokem prepadu, še navezana na isto vrh. Kako je prišlo do nesreče, bo ostala morda za vedno tajnost prepadnih sten v Višu.

SLINAVKA — PARKLJEVKA

Po zadnjih sporočilih se slinavka in parkljevka v notranjosti države spet močno širi. Posebno v obmorskih krajih Toskane, kjer se širi močvirnati svet marem, so se pojavila središča okuženja goveje živine. Vlada je prepovedala vse živinske sejme in živina se sploh ne sme spuščati iz hlevov

Huda nesreča

V soboto ponoči je v rudarskem okrožju Zagorje pri Ljubljani vzbudil iz spanja vse prebivalce žvižg sirene. Ljudstvo je drlo k ograjam pri vhodih v premogovnik. V jano so se pa že spuščali reševalni oddelki. V rudniku je eksplodiral plin metan in je podrl ogrodja v rovih. Na delu je bilo 200 rudarjev. Rešili so se tisti, ki so kopali bolj blizu jaškov. Dvanajst mož je v jami zasulo, eden je pa umrl v bolnišnici. Do trupel dolgo niso mogli, ker so reševalce ovirali dušljivi plini in ker je par kilometrov daleč do kraja nesreče. Take nesreče prebivalci že dolgo ne pomnijo.

Podobna nesreča, a v veliko večjem merilu, je zadela tudi velike premogovnike v kraju Fukuoka na Japonskem. V globini tisoč metrov je kopalo 91 rudarjev. Nenadoma je od preveč razžarjenega motorja preskočila iskra in vžgala plin, ki je eksplodiral. Plazovi kamenja in rude so zasuli 71 rudarjev.

Novo ministrstvo

Ob koncu tega meseca bodo urade ministrskega predsedništva preselili iz dosedanjega sedeža v palači Viminale v na novo preurejene prostor v palači Chigi. Pred časom je bil tu sedež zunanega ministrstva. Starodavne dvorane in njih umetniški okras so arhitekti pustili v starem slogu. Dodali so le moderne naprave za ogrevanje, zračenje, razsvetljava, ne da bi trpel pri tem umetniški stari slog. Tudi del starinskega pohištva, ki je še iz preporodne dobe Lovrenca Veličastnega, bo ostal na svojem mestu. Iz palače so napeljali tudi podzemski hodnik naravnost v poslansko zbornico. Ministrskim predsednikom ne bo treba niti površnika obleči, ko bodo od svoje delovne mize pohiteli k sejnam parlamenta.

V dosedanjo palačo Viminale se bodo pa vselili nekateri oddelki notranjega ministrstva.

GLASBENA MATICA V TRSTU

V ponedeljek, 20. marca 1961 v Avditoriju

»KONCERT KOMORNE GLASBE«

Sodelujejo Komorni godalni orkester Glasbene Matice, dirigent Oskar Kjuder, solista Dejam Bravničar (violina), Aleksander Vodopivec (klavir), pri klavirju spremlja Leon Engelmann • Prodaja vstopnic od petka dalje v Tržaški knjigarni, ulica Sv. Frančiška št. 20.

ZA KMETOVALCE

Kmetovalce, ki so svoj čas naročili pri tržaškem kmetijskem nadzorništvu seme večne detelje, triletne in travne mešanice po znižani ceni, obveščamo, da na sedežu nadzorništva lahko dvignejo nakazila. Pri tem morajo plačati 370 lir za kg večne detelje, 215 lir za kg triletne detelje in 240 lir za kg travne mešanice.

SOLSKO OBVESTILO

Prošnje za pripustitev k usposobljenostnemu izpitu na slovenskem učiteljskišču v Trstu naj redni kandidati in privatisti vložijo do 31. marca 1961.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 18. marca, ob 20.30 v Avditoriju v Trstu
krstna predstava

Branislav Nušić

»Dr.«

komedija v štirih dejanjih

PONOVITEV

V nedeljo, 19. marca, ob 17. uri v Avditoriju v Trstu,
v sredo, 22. marca, ob 20.30 na Opčinah

Brzjojavka florentinskega župana La Pira

V nedeljo je novofašistična organizacija »Comitato tricolore« sklicala v Florenci zborovanje. Že med zbiranjem odposlancev in še bolj po zborovanju je prišlo na ulici do pretepev med misinsko mladino in njih političnimi nasprotniki. Tista mladina je skušala napasti tudi florentinskega župana demokristjana La Pira, ko se je vračal od nedeljske maše. Med izgredi je bilo dosti ranjenih na obeh straneh in tudi med policijskim moštvo. La Piro so prijatelji obvestili o grozeči nevarnosti in je zapustil cerkev skozi stranska vrata.

Župan La Pira je nato poslal ogorčeno protestno brzjojavko naravnost državnemu poglavarju. »Po značilnih včerajšnjih dogodkih«, piše župan, »povzročeni od obnovljenega florentinskega skvadrizma — tistega skvadrizma, imenovanega po tolpi rabljev, ki so imeli svoj sedež v 'Villa Triste' in so povzročili toliko krutosti, toliko joka, toliko krvi in žalosti v Florenci, v toskanskih mestih in po vsej Italiji — je velika večina florentinskega ljudstva v resnici zaskrbljena in globoko užaloščena zaradi preroda te hude zeli, ki je skozi dvajset let zastrupljala in privedla do smrti vse na-

rodno življenje. Zato se obrača mesto Florenca preko mene na Vas, varuha ustave ter najvišjih civilnih, moralnih, duhovnih ter političnih vrednot naroda. Te vrednote, ki smo jih po dvajsetih letih nečloveškega nasilja zopet pridobili za ceno tolikih življenj, ruševin in žalosti, ne smejo več ostati brez obrambe pred rastočim napadom današnjega skvadrizma, ki ima isti obraz in iste vžgane znake kot skvadrizem od včeraj«.

Bolje fotografije o novem skvadrizmu, kot jo je podal župan La Pira, svetovnoznan borec za mir in pravičnost med ljudmi, bi težko kdo drugi mogel podati. Ob koncu dolge brzjojavke roti predsednika, naj si na vso moč prizadeva, da bi nove fašistične teorije ne začele spet razdvajati naroda.

Prvo zahvalo za svoje plemenito prizadevanje je župan že prejel. Predsednik trikoloristov občinski svetnik Ventra je vložil ovadbo proti La Piri, češ da je on kriv manifestacij proti »Comitato Tricolore«. To se po fašistični miselnosti pravi, da bi se moral prvi meščan Florence mirno pustiti pretepsti od prvega pobalina na cesti.

Tržaškega

Nabrežina:

O RAZMERJU MED OBČINO IN PODJETJEM ACEGAT

Na torkovi seji občinskega sveta so svetovalci razpravljali o razmerju med občino in tržaškim podjetjem Acegat. Dne 20. septembra t. l. zapade pogodba, na osnovi katere Acegat dobavlja vodo raznim vasem devinsko-nabrežinske občine. Šest mesecev pred omenjenim rokom, to je čez nekaj dni, pa sme občina pogodbo odpovedati in z Acegatom skleniti novo.

Odbor, nekateri svetovalci z večinske liste ter demokristjanska skupina so zagovarjali stališče, naj se pogodba odpove, če tudi občina nima nobenih jamstev, da bo nova pogodba z Acegatom boljša od sedanjne. Svetovalci Drago Legiša, dr. Škerk in dr. Floridan pa so bili mnenja, da se sme pogodba odpovedati samo, če obstajajo jamstva, da bo Acegat, ki je ostala lastnik vodnih črpalk v Štivanu in Brojenci, dobavljala občini vodo pod ugodnejšimi pogoji. Zato so predlagali, naj uprava sporazumno s tržaško občino skrajša odpovedni rok na tri mesece, da se med tem časom natančno zve za nove pogoje Acegata.

Ta predlog pa ni prodril, češ da je zaradi pomanjkanja časa neizvedljiv. Zato je bil z večino glasov odobren predlog odbora.

Opčine: SV. MISIJON

Te dni imamo slovenski verniki na Opčinah sveti misijon. Začel se je v četrtek, 9. t. m., in bo trajal še ves ta teden. Zaključek bo v nedeljo. Dotok k pridigam je še kar zadovoljiv, bolj s strani žen kot deklet in moških. Vendar pa je tudi moških več v cerkvi kot pri zadnjem misijonu pred leti, tako da v tem vsaj ne nazadujemo. Obisk cerkve narašča od pridige do pridige, ker oba pridigarja v resnici znata prikazati božji nauk v prikupni in priljubni obliki, tako da ju ljudje radi poslušajo. Pridige v cerkvi je dopolnil v nedeljo zvečer pogovor med starši in duhovniki ter laični vzgojitelji v dvorani Marijanišča, kjer so se pogovorili zlasti o vzgoji doraščajočih otrok in o problemih, ki jih to prinaša. Pogovor je zapustil najboljše vtis. Ob tej priložnosti se je pokazalo, kako potrebni in koristni bi bili taki razgovori, če bi jih pogosto prirejali.

Na žalost pa moramo tudi javiti, da je zbolel naš g. dekan Natale Silvani. Kar naglo je moral oditi na operacijo. Operiran je bil v ponedeljek in zdaj je že v okrevanju. Potreben pa mu bo še počitek. Svojemu vnetemu župnemu pastirju želimo Openci skorajšnje popolno ozdravljenje.

Sempolaj:

SLOVESEN SPREJEM NOVEGA ŽUPNIKA

V nedeljo je šempolajska župnija obhajala pomemben in lep praznik. Ta dan je namreč dušnopastirsko službo v fari prevzel novi župnik g. Mirko Mazora, dosednji dolgoletni kaplan travniške cerkve v Gorici. Že kmalu po 9. uri so se vaščani in prebivalci bližnjih vasi pričeli zbirati okrog mogočnega slavoloka ob vhodu v vas.

Ob napovedani uri je dospel devinski dekan Ivan Kretič v spremstvu zgoniškega župnika Antona Prinčiča. Ob slavoloku smo opazili tudi občinske svetovalce Justa Terčona, Draga Legiša, dr. Egona Floridana, katerim se je kasneje pridružil še dr. Jože Škerk, zastopnika nabrežinskega župana Abdona Vižintina, šempolajske ključarje, domačega učitelja Špekonjo in predvsem mnogo mladine.

Nekaj pred 10. uro je dospela v vas dolga vrsta vozil, ki so že iz Gorice spremljali avto, v katerem se je g. Mazora vozil na novo službeno mesto. Pod slavolokom so dušnega pastirja, ki je dospel v spremstvu nadškofijskega kanclerja dr. Klineca, pozdravili dekan Kretič, belooblečena deklica ter ključar iz Slivnega Just Terčon, ki je tudi občinski svetovalec. Zatem je g. Mazora imel kratek pozdravni govor, v katerem se je zahvalil za lep sprejem in med drugim poudaril, da bo vse svoje sile posvetil delu za dušni blagor novih faranov. »Vaše veselje«, je na koncu dejal, »bo moje veselje, vaša bolečina bo moja bolečina«.

Ko je sprevid dospel do cerkve, je domači mešani pevski zbor zapel mogočno »Novi župnik bod' pozdravljen«. Zatem je spregovoril dekan Kretič ter z izbranimi besedami predstavil novega dušnega pastirja vernikom. Med slovesno peto mašo je g. Mazora v krasno zasnovanem govoru nakazal smernice svojega dela, ki bo potekalo pod sledečim geslom: »Čast božja in zveličanje duš«.

Vsem prisotnim, ki so napolnili cerkev do zadnjega kotička, je zlasti ugajalo odlično petje obnovljenega cerkvenega zbora, kateremu priporočamo, naj nadaljuje po tej poti.

Po cerkveni slovesnosti je g. Mazora v spremstvu nadškofijskega kanclerja osebno pozdravil številne ljudi, ki so po maši kot običajno nekoliko postali pred cerkvijo in v njeni bližini. Zelo prisrčno je bilo, kot smo opazili, tudi srečanje s skupino že omenjenih občinskih svetovalcev.

G. Mazori voščimo prijetno bivanje v novi župniji ter mu želimo mnogo uspeha pri njegovem odgovornem delu.

Repentabor:

RAZPRAVA O OBČINSKEM PRORAČUNU

V soboto je bila na županstvu na Repentabru prva redna seja občinskega sveta. Na dnevnem redu je bilo več vprašanj, med njimi zlasti razprava o proračunu tekočega leta. V začetku je svet z večino glasov zavrnil priziv glede izvoljivosti občinskih svetovalcev Pavla Štoka in Edvarda Guština.

O proračunu je govoril odbornik Veljko Guštin. Poročal je, da dohodki predvidoma znašajo nekaj manj kot devet milijonov lir, stroški pa okrog 13 milijonov, tako da znaša primanjkljaj, ki naj ga poravna država, nekaj več kot 4 milijone lir. Po kratki razpravi je bil proračun odobren z večino glasov. Zatem je že omenjeni odbornik sporočil, da so oblastva odobrila gospodarski načrt za leto 1960-61 in občini nakazala 7 milijonov lir. Odbor pa je se-

stavil tudi predlog novega gospodarskega načrta, ki predvideva strošek 34 milijonov in pol lire. Tako je 8 milijonov predvidenih za ureditev in asfaltiranje ceste iz Repna v Zagradec, 6 milijonov za nadaljnja dela pri športnem igrišču pri Repnu, 18 milijonov za novo šolo, ostala vsota pa je predvidena za razširitev javne razsvetljave in vodovodnega omrežja.

Za uzakonitev našega šolstva

Občinski svetovalci so nato soglasno odobrili resolucijo, ki zahteva, da parlamentarna komisija nadaljuje razpravo o zakonskih osnutkih za ureditev slovenskega šolstva. Svet je obžaloval, da se je razprava prekinila in odložila, kar ima za posledico, da se bo uzakonitev šolstva ponovno zavlekla.

Proti fašističnim izgredom

Druga resolucija, ki jo je svet sprejel soglasno, se je tikala nedavnih šovinističnih in protislovenkih izgredov ter demonstracij v Trstu. Resolucija ugotavlja, da se je to dogajalo prav pred začetkom zasedanja jugoslovansko-italijanskega odbora za zaščito narodnih manjšin, s čimer so določeni krogi očitno hoteli vplivati na izid tega zasedanja.

Svet odločno protestira proti fašističnemu divjanju, ki se je v zadnjih dneh izneslo celo proti spomenikom padlim borcem pri Sv. Justu v Trstu, ter odločno zahteva, naj oblastva poskrbe, da se takšni izgredi onemogočijo ter krivci podlih dejanj najstrože kaznujejo.

Beneška Slovenija

DOLENJI BRNAS

Prejšnji teden se je vnela hosta pri zaselku Pri mostu. Veliki zublji so se dvigali na obširnem zemljišču. Prihiteli so na pomoč gasilci iz Čedad, orožniki in celo vojaštvo. Tudi domačini so pridno pomagali pri gašenju. Med najbolj vnetimi je bil 53-letni Evgen Simoniti, ki se je z nekaterimi pogumnimi sovaščani upal kar v sredo plamenov. Svojo drznost pa je žal plačal s smrtjo. V gostem dimu se je začel dušiti in je omahnil na žerjavico. Dva moža, ki sta tudi šla za njim, sta ga zgrabila in vlekla skozi dim in ogenj. Vse prizadevanje pa je bilo zaman. Prišli so že na parobek, a tu je omahnil mrtev, zaduščen od dima.

Hudo se je pri gašenju ožgala tudi neka druga domačinka. Za srečo ni bila hudo prizadeta. Po več urah skrajnega napora se je združenim močem posrečilo omejiti in končno udušiti nevarni požar.

SE ENA GOSPODARSKA PANOGA

V naših krajih in vaseh se radi pritožujemo o slabem gospodarskem stanju. Narava sama in doslej tudi malomarnost oblasti sta doprinesli svoje, da štejejo tudi Beneško Slovenijo med gospodarsko zaostale kraje. Včasih smo pa tudi sami krivi, da nam slabo gre, ker si ne znamo ali nočemo pomagati. Dobro je, če si tudi sami malo potrkamo na srce.

Ena izmed gospodarskih panog, ki ni v naših krajih umno gojena, je tudi kokošereja.

Prav v nedeljo so o tem razpravljali na velikem zborovanju kmetijske zbornice v

PEVMA

Kakor vsako nedeljo, tako je bil tudi zadnja zelo velik promet z avtomobili in motocikli skozi Pevmo v Brda in proti Štmavru. Skozi Pevmo in proti Oslavju pa cesta ni dokaj široka in tudi ovinkov je preveč. Zato, in pa zaradi prehitrih vozačev, se dogodi precej prometnih nesreč. Tako je bil tudi nedeljski izlet usoden za Celestina Trpina iz Stevarjana in za njegovo zaročenko 19-letno Heleno Filipič iz Štmavra. Dvojica se je okrog petih popoldne peljala na motociklu skozi Pevmo. Nasproti »hotelu« ju je prehitel neki tržaški osebni avto. Ta je dregnul mladenko v noge, ki so ji visele preko vozila na zadnjem sedežu. Strmoglavila je na asfalt hudo poškodovana na desni nogi in levi roki. Zeleni križ jo je prepeljal v bolnišnico, kjer bo morala ostati nekaj tednov.

SNEGULJČICA

V nedeljo popoldne je tržaško gledališče dvakrat igralo v Prosvetni dvorani pravljico no igro Sneguljčica. Izvedba je bila prirejena na poseben moderen način; prav tako tudi glasbeni vložki. Pri obeh predstavah je bila dvorana popolnoma natlačena in to kljub lepemu vremenu.

S to pripombo hočemo reči, da je tržaško gledališče izbralo posrečeno igro, ki je navzoče silno zadovoljila, mlade kakor stare. Zato svetujemo gledališki upravi, naj se pri izbihi repertoarja ozira tudi na ljudski okus.

- *Kanalška dolina*

Vidmu. Poročevalec je zbranim gospodarjem s številkami v rokah prikazal, koliko prinese kokošereja in prodaja jajc v Furlaniji ter koliko več dohodkov bi še lahko imeli od nje.

V pokrajini je sto tisoč kokošnjakov; med temi 80 tisoč na kmečkih posestvih. Lansko leto so dali 200 milijonov jajc in 450 stotov kuretine. Izkupiček je znašal pet milijard lir! Te številke so že same po sebi dokaj zgovorne. Na zborovanju so razdelili tudi denarne nagrade najboljšim kokošerejcem. Izkazalo se je, da je med našimi bližnjimi okraji najbolj razvita kokošereja v okolici Tricesima, Nem in Čente. V hribih je pa za to kmečko gospodarsko panogo bolj malo razumevanja.

Vprašajmo se, ali bi se ne dalo tudi v tem pogledu kaj ukreniti in zboljšati.

RAMANDOL

Starodavna navada je, da se ob začetku pomladi zbira na stotine ljudi k tako imenovanim »pomladnim šagram« pri slikoviti cerkvi v Ramandolu. Tudi letos je prejšnjo nedeljo prišlo peš in z nešetimi različnimi vozili nad tisoč izletnikov na to priljubljeno planotico s prekrasnim razgledom. Po stari navadi so na stojnicah okrog cerkve točili žlahtni verduc in ponujali na krožnikih iz lepenke trdo kuhana jajca z radičem. Pod noč se zasveti nešteto luči, mladina pohiti na cementno plesišče, stari pa možujejo ob kozarcu na lesenih klopeh. Kljub modernim časom, imajo te domače pomladne šagre še vedno svoj čar in privlačnost.

STANDREŽ

V torek zjutraj bi jo bil 72-letni kmetovalec Josip Pelicon kmalu hudo skupil. Peljal se je na kmečkem vozu z volovsko vprego z dela na njivi. V ulici Tabai so se volji splašili tako, da se je voz nagnil. Pelicon, ki je sedel na vozu, je trdo padel na tla. Precej hudo se je pobil po glavi, manjše rane je zadobil tudi po telesu. Zdraviti se bo moral več kot teden dni.

ODHOD Č. G. MAZORE

V nedeljo pred deveto mašo so se začeli zbirati slovenski verniki na Travniku. Zvedeli so, da g. kaplan Mirko Mazora odhaja na svoje novo službeno mesto v Šempolaju. Dolga vrsta avtomobilov je spremljala odhajajočega skozi mesto in po Dolu prav do Šempolaja. G. Mazora je bil spričo tolikšnega spoštovanja in vdanosti, katero so mu izkazali goriški slovenski verniki, vidno ganjen. Različni gospodje, ki so pomagali pri premeščenju, so se lahko prepričali, da glasovi, prošnje in protesti zaradi odločbe, da mora travniški slovenski kaplan iz Gorice, niso izvirali iz kakih stranskih političnih nagibov, marveč iz resničnega čustva, ki veže ljudstvo z dušnimi pastirji, ki tudi zanj čutijo.

DOBERDOB

Prejšnji teden smo imeli na naši šoli uraden obisk. Prišli so šolski skrbnik De Vetta in oba didaktična ravnatelja Brešan in Leban. Sklicali so na sestanek vse naše učitelje. Višji oblastniki naših osnovnih šol

Iz Goriške

so se pogovarjali z učiteljstvom o potrebah in težavah šole. Videli so, da manjkajo potrebna učila, knjižnica in še marsikaj drugega. Šolski skrbnik je obljubil, da bo skušal pomagati. Učitelji so menda izrazili mnenje, da se starši ne zanimajo dovolj za šolo; potrebni pa bi bili zatorej roditeljski sestanki. Starši nimajo nič proti temu, še radi se jih bodo udeležili, če bodo pravilno in pravočasno povabljeni. To pa je skrb učiteljstva, ker bi ono moralo biti tudi bolj v stiku z družinami šolskih otrok.

Starši sami pa vemo, da se nekateri očetje in matere požvižgajo, kako je z njih otroki v šoli. Izražamo pa še to željo, da, kadar pride v šolo še kak podoben obisk, naj bi se k izvenstrokovnim razgovorom povabili tudi zastopniki staršev, ki bi iznesli nekatere želje, ugovore, pohvalo, pa morda tudi grajo.

TRŽIC

Nekaj kaže, da se bo položaj za naše delavce v ladjedelnicah le zboljšal. Za delavce pri parniških kotlih so zastopniki sindikatov dosegli pri pogajanjih na ministru v Rimu določene poviške. Niso pa še prišli do pravih zaključkov glede poviškov na proizvodnji. Sejo so preložili na današnji dan. Podtajnik Calvi se bo zopet razgovarjal z zastopniki delavstva. Kot majhen obliž na perečo zadevo poviškov je prišla iz Rima vest, da bodo tržiške ladjedelnice dobile takoj naročilo za gradnjo velikanske petrolejske ladje. Ta bo imela 75 tisoč ton nosilnosti in bo ena največjih, kar so jih zgradili v tukajšnjih delavnicah.

Ob 100-letnici rojstva vzornega učitelja

Te dni bodo v Lokavcu pri Ajdovščini obhajali stoletnico rojstva enega izmed redkih učiteljev, ki ga je poznala vsa Goriška. To je Edmund Čibej. Študiral je na učiteljski v Kopru in je nastopil službo kot eden prvih laičnih učiteljev že leta 1883 v Dornbergu. Nato je bil premeščen za nadučitelja na Dol — Otlico, kjer je ostal 28 let, in sicer do upokojitve.

Kaj je Čibej pomenil za vso otelsko planoto, vedo še danes povedati tamkajšnji domačini. Raziskoval je vso planoto kot botanik in geolog. Obiskovali so ga razni učenjaki in iskali pri njem pojasnil. Ko je prišel na Otlico, je našel same nepismene ljudi. V kratkem času je pa izbojeval dvorazrednico na Dolu in še podružnico na Otlici; vse je vzorno vodil. Za ženske je preskrbel posebno klekljarsko šolo, da so imele pozimi kaj za služka. Fante je začel poučevati v smučanju in umnem gozdarstvu. Bil je prav poseben ljubitelj lova. Zbirka njegovih lovskih trofej je pravi muzej. Znal je tudi za zvrhan koš lovskih dogodbic, ki jih je spretno pisal v »Lovcu«. Kot strasten ljubitelj narave, kamor je rad vodil mladino, jo je rad tudi slikal. Nekateri Čibejevi pokrajinski prizori so prave umetnine. Kjer je le mogel, je staknil nadar-

jene fante, jih posebej poučeval in pošiljal v šole. Na njegovem domu je poslovala prava ljudska pisarna. Možem in fantom, ki so hodili v tujino na delo, je v imenu družin in svojcev pisal na tisoče pisem. Prostega časa ni poznal, še na sprehodih in kot planinec je snoval in študiral. Kulturni in gospodarski dvig Dol - otelske planote je v glavnem zasluga delovnega nadučitelja Čibeja. Kolikšen vzgled za marsikatero našega učitelja!

Ko je bil Čibej upokojen, je postal župan v Lokavcu. Bil je osrednja osebnost ajdovskega okraja. V njegovi gostoljubni hiši se je vse zbiralo, saj so pri njem našli duhovito zabavo in resen pomenek. Kot župan se je zavzemal do pozne starosti zlasti za revnega človeka. Bil je narodno in versko čuteč človek. Za novo lokavsko cerkev gre tudi njemu velika zaslug. Delal je do smrti vedno svež in pogumen. Svojo 90-letnico je šel obhajati na vrh Čavna, da se je poslovil od svoje lepe domačije. Za stoletnico rojstva so mu na domačem pokopališču postavili krasen nagrobni spomenik.

Te vrstice naj bodo zapisane ne samo v spomin možu, marveč tudi mlajšim šolnikom v vzgled, kako je treba z dejanji učiti in vzgajati mlade in stare!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

NAŠA ANKETA 3.

Kaj menite o Združeni Evropi?

KAJ PRICAKUJETE OD NJE IN ČESA SE BOJITE?

Na zgornja vprašanja danes objavljamo sledeči odgovor:

PROF. MIRA—TRST

Združena Evropa mora postati naš politični cilj in program. Kajti enotna bo Evropa gospodarsko in politično močna, neodvisna ter duhovno svobodna in zato odločilen faktor miru, ker bo vzpostavila ravnovesje sil med Vzhodom in Zahodom.

Politično si zamišljam Združeno Evropo kot konfederacijo enakopravnih narodnostnih držav, zgrajeno na osnovi parlamentarne demokracije s socialno naprednim gospodarskim družbenim redom. Načelo narodnostnih držav bo omililo, če ne sploh odpravilo vprašanje narodnih manjšin v okviru tujerodnih držav.

Parlamentarna demokracija bo morala zajamčiti svobodno uveljavljanje in sodelovanje raznih političnih strank, ki pa bodo morale stremeti preko zgodovinskega pluralizma k politični sintezi v dobrobit nove skupnosti.

Gospodarski družbeni red mora sloneti na načelih krščanske morale, ki morajo priti praktično do izraza v sodobnih gospodarskih družbenih oblikah v okviru prave socialne pravičnosti. To pomeni, da se mora izvesti udeležba neposredno zainteresiranih tako v proizvodnji kot v razdelitvi gospodarskih dobrin v obliki delavskega solastništva v industriji ter v obliki konsumnih zadrug potrošnikov.

Združena Evropa bo enotno gospodarsko področje z vsemi prednostmi, ki iz tega izhajajo: z odpravo carinskih meja se bodo sprostila ogromna finančna sredstva in delovna sila, ki bo vključena v proizvodnjo, bo ta sredstva silno dvignila; po drugi strani bo to pospeševala tudi prosta izmenjava dobrin in delovne sile, kar bo samo dvigalo življenjsko raven celotne skupnosti.

V Združeni Evropi mora biti nadalje uveljavljeno načelo osebne pobude in odgovornosti v gospodarstvu in sploh v javnem življenju. Družbeno naj pridejo čedalje bolj do izraza organizacije, ki bodo vedno bolj izžarevale pravo človeško solidarnost in resnično človekoljubje.

»ZRELOST EVROPSKIH NARODOV«

Konkretno vidim, da so že storjeni prvi poizkusi na gospodarskem področju za enotno evropsko tržišče in na političnem področju za evropski parlament. Tako se postavljajo prvi temelji, katerim bo sledila podrobnejša notranja izgradnja. Prednosti in izkušnje enim bodo služile drugim v okviru meddržavne vzajemnosti.

V duhovnem pogledu bo Združena Evropa v razliko od politične in gospodarske relativne enotnosti tvorila pluralistično kulturno področje. Posamezni narodi se bodo namreč še nadalje samostojno življali in uveljavljali vsak s svojo lastno kulturo. To pomeni določeno prednost, ker se bodo v svobodni tekmi še bolj izkristalizirale kulturne vrednote posameznih narodov. Odveč je vsaka bojazen, da bodo mali narodi tonili v morju velikih. V kulturnem območju odloča namreč kakovost kulturnih vrednot, te pa more in mora ustvarjati tudi številčno majhen narod. Seveda takšen narod, ki ima v sebi dovolj življenjske, etične in ustvarjalne sile. Kajti v svobodni tekmi se uveljavijo in ohranijo le prave kulturne vrednote. Lažne vrednote je moč gojiti in ščititi le v okviru tesnih ideoloških meja.

Istočasno se bodo v okviru medsebojnega spoznavanja in vrednotenja ustvarjale skupne kulturne vrednote. Te bodo najplemenitejši izraz evropskega duha in njegove ustvarjalnosti, hkrati pa bodo najboljšo jamstvo za ohranitev duhovne svobode in tako za utrditev miru na svetu.

Zatorej predstavlja Združena Evropa zrelost evropskih narodov na kulturnem, političnem in gospodarskem področju. Postavlja večje zahteve na posamezne narodne skupnosti kakor tudi na posameznike. Evropski človek se vedno bolj zaveda svojega poslanstva in odgovornosti zanj. To je najmočnejši temelj in poročstvo za Združeno Evropo.

Vprašanja ne smemo seveda preveč idealizirati, kajti dosedanja praksa nas uči, da smo trenutno še daleč od cilja. Vedeti moramo, da veliko zamisel o Združeni Evropi ovirajo in bodo še nadalje ovi-

rali ljudje, ki se jo iz ozkih sebičnih nagibov boje, ker bi z njo izgubili svojo eksistenco. To so ljudje, ki uspevajo le v netenju šovinističnih strankarskih strasti v smislu »divide et impera«. Večinoma so to različni politikantje, ljudje brez prave morale in pravega poklica ter veselja do dela, ki žive le od ribarjenja v kalnem. Toda njih temne sile mora razsvetliti luč našega spoznanja in premagati moč našega hotenja. Kajti zgodovinski razvoj s svojo današnjo politično stvarnostjo, ki se izraža v razklanosti sveta v dva nasprotujoča si tabora, postavlja pred nas Evropejce kategorično alternativo samoohrane. Ta alternativa zahteva nastanek tretje sile, ki naj vzpostavi ravnovesje med Vzhodom in Zahodom. Tretja sila pa je Združena Evropa, ki postaja tako najmočnejši pobornik miru na svetu.

Poleg tega imamo močnega zaveznika v napredujoči tehniki, ki je prav tako silen izraz ustvarjalnosti človeškega duha na materialnem področju. Tehnika bo zmagovito predrila in podrla vse po človeku umetno postavljene meje. Tako si bo evropski duh podaril roke v izgradnji boljšega sveta na duhovnem in gmoletnem področju.

Zatorej glejmo z zaupanjem v bodočnost, ki je za nas Evropejce v Združeni Evropi. Zavedajmo se kot narod in posamezniki svojega poslanstva in se s polno odgovornostjo pripravimo nanj.

Sodjetni jezuit

Francoski jezuitski pater Riquet, ki je bil pred nekaj leti za miloščinarja v cerkvi Notre Dame v Parizu, se bo podal to soboto v framasonsko ložo Volney v Lavalu, kjer bo imel veliko debato s framasoni. Zanimiva debata je napovedana za 21. uro. Spopadli se bodo glede ateizma. Jezuitski predstoj-

niki so odobrili namero patra Rigueta. Ta se je odločil za tako javno debato po tem, ko je zvedel za izzivanje nekega tamkajšnjega framasona, ki je javno izjavljal, da »naj se javi katoliški duhovnik, ki je pripravljen vzdržati debato v loži«.

Napovedana debata vzbuja v francoskih framasonskih krogih velikansko zanimanje in pripravljajo se framasoni od vseh strani, da bi ji prisostvovali. Bajne že dvesto let noben katoliški duhovnik ni prestopil praga kakšne framasonske lože.

Zadeva je vzbudila pozornost tudi v tujini.

Zanimive arheološke najdbe

Nedavno so našli v Ekvadorju kipce, vrče in razne druge predmete, ki dokazujejo, da so se izkralci ljudje z drugih celin v Ameriki že 1500 let pred Kolumbom in 1000 let pred Vikingi. Ti ljudje pa niso prišli iz Evrope, ampak iz Azije, verjetno iz Indokine. Na ostanke je naletel v bližini Bahie ekvadorski trgovec in amaterski arheolog Emilio Estrada, ki pripravlja zdaj razstavo svoje senzacionalne najdbe v Smithsonskem zavodu v Washingtonu. Med najdenimi predmeti omenjajo zlasti orientalske kipce, ki sedijo v Yoga drži, pa tudi modele malih hiš, kot jih najdemo pogosto v Indokini in na Japonskem, nikoli pa v Ameriki. Značilna je tudi risba kulija, ki ga prav tako najdemo le na Daljnem vzhodu.

Emilio Estrada je našel skoraj 100 stvari. To veliko število ostankov dokazuje, da ne gre le za slučaj. Strokovnjaki opozarjajo na to, da uporabljajo ekvadorski Indijanci še danes splave, ki so zgrajeni tako, kot sicer nikjer v Ameriki, a so popolnoma podobni splavom, ki so jih na Formozi uporabljali pred tisoč leti.

Znanstvena preiskava najdenih predmetov je doglala, da izvirajo iz dobe okrog leta 500 pred Kristusom. Arheologi menijo, da so prišli Azicji verjetno iz Indokine v Ekvador in prinesli s seboj svojo kulturo. Ta kultura je pa bila v naslednjih stoletjih iz neznanih vzrokov skoraj popolnoma uničena. Ta najdba in razstava v Združenih državah bosta nedvomno spet oživel razpravo o poreklu rodu Maya in izvoru ameriških prakultur. Ta odkritja so tudi v nasprotju s teorijo, ki jo zagovarjajo udeleženci slavne odprave »Kom-Tiki«.

V čem je sreča?

Ni še tako dolgo, kar je ves svetovni tisk poročal o načrtih ameriške družbe »Twentieth Century Fox«, da posname razkošen film o Kleopatrin. Za glavno vlogo je bila izbrana slavna in prelepa Liz Taylor. Za njen nastop v filmu so ji obljubili rekordno vsoto milijon dolarjev (okrog 620 milijonov lir). To bi bil največji honorar, kar ga je kdaj prejela kakšna filmska igralka.

Ze lani je bilo v Londonu vse pripravljeno, da bi začeli snemati film, ko je Liz Taylor nenadno zbolela za skrivnostno boleznijo, zaradi katere se je vse ustavilo. Morala je v kliniko in tam so ugotovili, da trpi zaradi nekakega vnetja hrbteničnega mozga. Trajalo je dolgo, da so odkrili pravo naravo njene bolezni in jo rešili. Zaradi njene bolezni se je vse ustavilo in filmska družba je imela milijardno škodo. Tožba proti zavarovalnici, ki se brani izplačati velikansko zavarovalnico, še zdaj teče. Toda nihče ni povrnil škode stotinam ljudi, ki so postali brezposelni, ker filma niso začeli snemati ob napovedanem času.

Liz Taylor in njen tretji mož Eddie Fisher sta se vrnila v Kalifornijo, kjer si je Liz spet opomogla. Nedavno sta se vrnila v London, da bi končno začeli s snemanjem. In glej: Liz je spet zbolela, za novo skrivnostno boleznijo, za nekakšno redko pljučnico, ki jo povzročajo virusi. Se zdaj se zdravnik trudi, da bi jo iztrgali smrti in jo ohranili njenim trem otrokom. Dva ima iz prvega zakona, enega pa iz drugega zakona s pokojnim filmskim producentom Mekejem Toddom, ki jo je oboževal, a se je nepričakovano ubil pri letalski nesreči, ko še nista bila dolgo poročena.

Liz je ena najlepših žensk na svetu. Stara je že 29 let, a je že tretjič poročena. Za njene filme ji plačujejo velikanske vsote in milijoni žensk jo zavidajo. Toda ali je v resnici srečna? Ali je morda to znak sreče, da ima komaj 29-letna že tretjega moža, ki ga je prevzela svojih največjih prijateljic? Je res vredna zavidanja s svojim razravnim ljubezenskim življenjem in neprestano ogroženim zdravjem?

Pred kratkim pa je ves svetovni tisk napisal o tretji ločitvi druge znamenite lepote in igralka, Marilyn Monroe. Komaj tridesetletna je kljub vsej svoji lepoti, bogastvu in slavi osamljena in nesrečna. Prav te dni je zapustila neko kliniko za psihične bolezni, kamor se je sama podala, ker ni več vzdržala nemira in tesnobe v sebi. Listi so pisali, da je na robu blaznosti in da je dobila živčni šok iz strahu pred staranjem...

Tudi Soraya, ki vzbuja s svojimi neprestanimi dolgimi potovanji in bivanji v slovečih letoviščih ter zimoviščih kot tudi s svojimi kavalirij zvenečih imen zavist tolikih žensk, je v resnici nesrečna ženska. In srečna ni bila niti kot perzijska cesarica. Še prav mlado so poročili s šahom, ne da bi jo bili kdovekak spravevali, če je sporazumna s tem. In kljub razkošju so morala biti zanjo grozna tista leta, ko so vsi pričakovali od nje dediča perzijskega cesarstva, pa njihovega pričakovanja ni mogla uresničiti. Kako leden strah ji je grabil srce. Ločitev je bila zanjo samo olajšanje. Toda danes blodi kot zmedena od zabave do zabave in sama ne ve več, v čem je smisel njenega življenja. Kot poročajo, je doslej še nobeden njenih kavalirjev ni resno vprašal za roko razen kakšnega neresnega tipa. Zaveda se, da ni nikogar, ki bi jo res ljubil, in da nikoli ne bo mati, tudi če bi se poročila.

V ponedeljek se je ubila v Južni Kaliforniji slavna angleška igralka Belinda Lee, ko je ob hitrosti 160 km avtomobilu, na katerem se je peljala, počila guma in ga je zaneslo s ceste. Stara je bila komaj 26 let. Bila je ločena in njene ljubezenske prigode so polnile škandalozno kroniko listov po vsem svetu. Kljub svoji slavi, lepoti in visokim zaslužkom je zaman iskala pravo ljubezen in srečo. Usoda ji je namenila samo rano in nesrečno smrt.

Svet jih zavida, te slavne igralka? Toda ali so zares srečne? Je v resnici sreča le v denarju, menjavanju moških, v razkošju?

Cisto gotovo je marsikatera naših preprostih kmečkih, delavskih in meščanskih žen in mater srečnejša kakor te slavljene ženske...

GOSPODARSTVO

Priporočljive trave za podsejanje travnikov in pašnikov

Zadnjič smo pisali, da drobir izpod sena ni mnogo vreden, ker ga v glavnem sestavljajo smeti in semena plevela. Če pa hočemo podsejati travnike in pašnike, so potrebna pristna semena res koristnih trav, in sicer takih, ki dajo mnogo dobre krme. Takšne trave so:

1. **Angleška ljujka** (loietto inglese). Pri naših ljudeh je znana tudi pod imenom »rigeta«. Je bolj nizka trava, saj doseže navadno komaj $\frac{1}{2}$ m višine. Krma je prav dobra. Pri nas uspeva povsod. Navadno traja 4 leta, a ker zgodaj cvete in zgodaj napravi seme, ki se osuje in izkali, je dejansko trajnica. Na 100 m² površine je zasejemo po 600 gramov. Največ rodi v drugem in tretjem letu.

Seme angleške ljujke je sorazmerno poceni, saj je cenejše samo seme laške ljujke (loießa), ki je sicer izborna trava, a ni primerna za podsejanje stalnih travnikov in pašnikov, ker dejansko traja samo dve leti in se potem na izpraznjena mesta vseli plevel.

2. **Bilnice**. Iz te družine pridejo za podsejanje v poštev tri trave, in sicer travniška bilnica (*festuca pratense*), ovčja (*fest. ovina*) in rdeča bilnica (*fest. rubra*). Vse tri so trajnice, a se razvijajo komaj v drugem letu, tako da je prvo leto prav malo pridelka. Travniška bilnica spada med visoke trave, ostali dve pa med spodnje. Na rodovitnih tleh sejemo travniško, na pustih in suši podvrženih tleh pa ovčjo in rdečo bilnico. Na 100 kv. m sejemo po 600 gramov travniške ali po 300 gramov ovčje in rdeče bilnice. Krma je prav dobra. Cena semena je navadno dvakrat višja od cene angleške ljujke.

3. **Pasja trava** (*erba mazzolina*) spada k visokim travam, ker doseže tudi meter višine. Če je pasja trava zgodaj pokošena, je krmá prav dobra, drugače steblo oleseni. Za pašnike je pa skoraj ni boljše. Najbolje uspeva pasja trava na nekoliko vlažnih rodovitnih tleh. Nič pa ne zgubimo, če jo sejemo v suši podvrženih legah, v manj rodovito zemljo in tudi v obsečene lege pod sadna drevesa. Pasja trava spada med trajnice, a najvišji pridelek krme daje v drugem in tretjem letu; pozneje se začne redčiti. Na 100 m² je posejemo po 400 gramov.

4. **Pahovke**: K pahovkam spadata predvsem francoska (*altissima*) in rumena pahovka (*avena giallastra*), ki sta za nas važni. Francoska pahovka je najvišja pri nas gojena trava, saj doseže večkrat tudi 2 m višine. Raste hitro in letno bi lahko ineli tudi 3 ali 4 košnje. Pokositi jo vsekakor moramo zgodaj, ker nam drugače daje zelo slamnato krmo. Francoska pahovka pa uspeva predvsem v rodoviti zemlji. Za podsejanje pašnikov v bolj pustih in suši podvrženih legah je primerna rumena pahovka, ki je trajnica in daje izborno krmo, a ima to slabo lastnost, da je seme drago. Rumena pahovka spada k srednjevisokim travam in je komaj tretjino tako tisoka kot

francoska. Na 100 m² sejemo po 600 gramov francoske pahovke ali 100 gramov rumene.

5. **Stoklase**: Iz te družine trav je za nas važna predvsem pokončna stoklasa (*bro-mo*), ki spada med visoke trave, saj zraste do 100 cm. Uspeva tudi na lapornatih tleh, ki imajo mnogo apna, in tudi v suši ta vrsta ne odpove. Razvije se šele v drugem letu, potem pa je trajna. Na 100 m² površine posejemo po $\frac{3}{4}$ kg semena.

Zaključek

Trav je na tisoče in pri nas so še znane predvsem mačji rep, lisičji in pasji rep, latovke, medena trava in še druge. Za podsejanje travnikov in pašnikov pa so najprimernejše tiste, ki smo jih navedli prej.

Če hočemo podsejati travnike in pašnike, se ne smemo zadovoljiti samo z eno travo, ampak moramo vedno sejati mešanico, sestavljeno iz visokih, srednjih in nizkih trav. Poleg tega moramo upoštevati talno vlago: v sušne lege ne smemo sejati trav, ki uspevajo samo v vlažnih legah. Ne smemo tudi sejati v puste zemlje trav, ki uspevajo samo na rodovitnih tleh.

Koliko semena potrebujemo? Pri vseh travah smo navedli količino za 100 m² površine. Te količine pa veljajo samo, če sejemo posamezne trave same zase. Mešanico pa napravimo takole: Recimo, da smo se odločili za angleško ljujko, travniško bilnico in pasjo travo. V tem primeru seštejemo 600 + 600 + 400 gramov, to je toliko semena, kot ga potrebujemo za čisto setev na 100 m² površine. V našem primeru dobimo 1.600 gramov. Na 100 m² pa ne bomo sejali vseh 1.600 gramov, marveč $\frac{1}{3}$ tega, ker so tri trave, torej $1.600 : 3 = 533$ gramov mešanice iz navedenih trav. To količino mešanice tudi dobimo, če vzamemo 200 gramov angleške ljujke ($600 : 3 = 200$), 200 gramov travniške bilnice in 133 gramov pasje trave. V resnici pa ne vzamemo samo 533

gramov mešanice, marveč za 20% več, torej 640 gramov, ker računamo vedno s tem, da kakšno seme mogoče ni prav dobro.

Na splošno je priporočljivo, da sejemo vedno nekoliko krmnega semena več, kot kažejo računi.

Razkužitev zemlje

Bramorji, strune (= ličinke pokalice), ogrci = črvi majskega hrošča in različni drugi mrčes povzročajo ogromno škodo v poljedelstvu, še več pa v vrtnarstvu in cvetličarstvu. Za uničenje teh škodljivcev imamo danes učinkovita sredstva in eno takih je geodrin, s katerim zemljo razkužimo.

Za razkužitev vsakih 100 m² zemljišča potrebujemo $\frac{1}{2}$ kg »geodrina 6«. Imamo še dve drugi vrsti geodrina, in sicer »geodrin 3«, ki je za polovico šibkejši kot »geodrin 6«, nato »geodrin 20«, ki je več kot trikrat močnejši.

Določeno količino »geodrina 6«, ki je nekoliko sivkast prah, razprašimo z navadnim žveplalnikom vrhu preorane ali prekopane zemlje še v grudah, torej pred pobranjem oziroma zravnanjem z železnimi grabljami. Geodrin zamori strune in črve že v zemlji, omamljeni bramorji pa navadno še prilezejo na površino, kjer poginejo.

Z »geodrinom 6« torej razkužimo zemljo pred setvijo povrtnine. Pri presajanju sadik povrtnine je priporočljivo, da sadike nekoliko poprašimo z geodrinom in šele potem sadimo. Lahko pa tudi korenine sadik malo namočimo v brozgi iz vode, malo solitra in nekoliko geodrina. Če pa zemlje nismo razkužili pred setvijo oziroma presajanjem in nam škodujejo zemeljski škodljivci, lahko raztrosimo geodrin med rastočo povrtnino in nato zemljo nekoliko zrahljamo s pletjem. V tem primeru pa učinek ni tako popoln, kot če razkužimo pred setvijo oziroma presajanjem.

Za ljudi »geodrin 6« ni ravno strup, a ko ga uporabljamo, moramo nekoliko paziti.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

ŽENA IN DOM

DOBRO JE, CE VEMO

- Bakreni okraski dobijo lep blesk, če jih odrgnemo s poparjenim kislim zeljem.
- Če hočemo servirati bistro mesno juho, ji dodajmo pri kuhanju čisto jajčno lupino.
- Jelenja koža, ki jo uporabljamo za umivanje okenskih stekel, postane po večkratni uporabi trda. Če jo splaknemo v slani vodi, nato počasi posušimo, pred uporabo pa temeljito pregnetemo z rokami, bo postala zopet mehka.
- Če potresemo mesto, kjer nas je pičil komar ali kaka druga žuželka s soljo, bodo bolečine prenehale in pičeno mesto se ne bo vnelo.

PRAVA BARVA NA PRAVEM MESTU

Vprašanje, kakšna barva svinčnika za ustnice se najbolje prilega različnim obrazom, je prav tako staro kot močno aktualno. Vedno znova opažamo prav nemogoče barve svinčnika za ustnice, ki se naravnost blijejo s kožo, lasmi in očmi. Zato je jasno, da se moramo pri izbiri črtala za ustnice ozirati predvsem na svoj lasten obraz in ne slepo sle-

diti modi, da bomo našli pravilne in ustrezajoče barve.

Rjavolaske s svetlo kožo in modrimi očmi bodo podnevi najbolje nosile svetlorožnato barvo črtala, zvečer pa zelo blede vijoličasto. Rjavolaske z olivnato poltjo in temnorjavimi očmi bodo najbolje uporabljale živahno rdečilo. Rdečelaske z modrimi očmi bodo prav prikupne s svinčnikom, ki ima oranžen ton. Svetlolaske s svetlimi očmi bodo zelo dobro nosile rožnato, svetlolaske s temnimi očmi pa naj poskusijo s koralnordečo barvo. Sploh naj bi zvečer uporabljale živahnejše barve. Kostonjevrjavji lasje in svetle oči zelo dobro prenašajo rdečilo v barvi geranije. Pri kostonjevrjavjih in temnih očeh pa priporočamo precej svetlo škrlatnordečo barvo.

ELEGANCA

Važno vprašanje moške elegance, zalikan rob na hlačah, bo kmalu rešeno. Gre za nov izum: pred likanjem hlače namočijo v tekočini, ki ima podoben kemijski sestav kot pripravek za trajno ondulacijo. Ta pripravek vrne hlačam odlično videz in lastnik lahko hodi z njimi po dežju, ne da bi se zmečkale.

Zadnje zborovanje držav angleškega Commonwealtha?

Od srede 8. marca dalje zboruje v Londonu deseta konferenca držav, ki so članice britanske državne skupnosti. Šest pripadnikov bele rase, trije črnici in štirje rjavopolti, med temi ena ženska, so razpravljali v sijajnih dvoranah Lancaster House o svetovni angleški politiki. Njihove vlade zastopajo 680 milijonov ljudi vseh človeških plemen in verstev.

Nekatere teh dvanajstih držav, kot na primer Indija, so v prav rahlih zvezah z biv-

šo državo matico. Vežejo jih le nekatere skupne koristi, sicer so pa popolnoma neodvisne v zunanji in notranji politiki. Vrhovnemu zasedanju teh le še rahlo povezanih držav, ki so bile nekoč angleške kolonije, predseduje angleški prvi minister.

Angleški minister Mac Millan predstavlja kraljestvo Velike Britanije in Severno Irsko, skupaj 52 milijonov prebivalcev ter ostanek angleških kolonij z 38 milijoni ljudi.

Drugi je prvi minister Kanade Diefenbaker, ki je zastopnik bogate dežele s 17 milijoni in pol prebivalcev.

Veliko silo predstavlja Robert Menzies, prvi minister Avstralije. Se večjo pa 71-letni Jawaharlal Nehru. Za njim stoji 393 milijonov ljudi neodvisne Indije. Na istem polotoku leži Pakistan s 87 milijoni, katerim vlada maršal Ajub Khan. Ti trije državni kolosi se še udeležujejo sestankov bolj iz nekega spoštovanja do krone.

Države manjšega pomena v sklopu Commonwealtha so še Nova Zelandija, Centralna afriška zveza Rodezije in Njase, Zveza južne Afrike, Malajska zveza, Gana in Nigerija v Afriki ter republika Cejlon.

Na tem bogatem otoku ima vso oblast v rokah mlada Indijka Sirimavo Bandaranaike, mati treh otrok. Po moževi smrti je prevzela vodstvo vlade; pod njenim vodstvom se je Cejlon močno povzdignil. Ona je edini ženski državni predsednik na svetu in tudi edina ženska na tem zboru državnikov.

Hudi problemi

Dvanajst držav, ki tvorijo pravzaprav samo nekak klub enakopravnih organizacij, ima pred seboj več vprašanj. Predvsem gre za sprejem novih članov te zveze. Ciperski predsednik nadškof Makarios je zaprosil, naj tudi Ciper pristopi vanjo. Zbrani državniki tudi ne vedo, kaj odločiti glede Južne Afrike. Ob koncu maja bo razglašena za republiko in hoče pristopiti kot nova članica angleških združenih narodov. Odklanjajo jo pa zlasti črnske države zaradi njene rasne politike proti domačinom črncem.

Še teže se odločajo zbrani državniki, ali bodo pristopili k evropski trgovinski skupnosti, kamor jih vleče Anglija. Boje se namreč za prednosti pri izvažanju svojih izdelkov v Anglijo.

Prizor iz Nušičevega »Dr.« v izvedbi Mestnega gledališča v Ljubljani

Samo otroci kriče in so veseli v zlatem majskelem soncu, kakor so bili otroci vseh časov. Zogajo se, kriče in krmijo verivke v parku. Nehote sem pobožal enega po glavicu, ko sem šel mimo njega. Niti ozrl se ni. Zanje je življenje samo po sebi umevno še stkano iz božanj, srečnih sanj in presenečenj. Ultimat Enotnega sveta je zanje le kos tiskanega papirja kot vsak drug. In vendar so oni prav tako v nevarnosti kot mi vsi. Tudi nanje preži smrt s tega sijajnega majskega neba, v katerega je uprtih na tisoče radarjev in raket z atomskimi konicami. Ali pa sužnost, zanje in za vse njihove potomce... Dobro le, da ne vedo za to...

Na ulicah je bilo polno ljudi. Bili so resni in zamišljeni: Razgovarjali so se seveda največ o ultimatu. Kaj bo storila zvezna vlada Svobodnega sveta? Večina ljudi je za to, da bi sprejela ultimato. Tako bi odvrnili atomsko vojno. Toda nekaj je tudi takih, ki so za odpor. Tu pa tam je slišati razvneto razpravljanje, a le premnogi se zde popolnoma apatični. Večno pričakovanje katastrofe jim je uničilo živce.

Telefoniral sem Evi med vožnjo. Zuborenje njenega glasu iz radiotelefona mi je za hip pregnalo mračne misli. Pričakovala me je že pred hišnimi vrati, vsa sijoča v belini. Preko roke je imela vržen oranžen pulover. Sedla je v avtomobil, me poljubila in šele potem, ko sva zdrvela po cesti ob obali, je vprašala: »Kam greva?«

»Kamor želiš.«

»Ti odloči.«

Zdela se je srečna in mirna. Bogve, ali je že brala ali poslušala današnje vesti, sem pomislil. A nisem hotel vprašati, da bi ji ne pokvaril vedrega razpoloženja. Za take razgovore je bilo še dovolj časa.

»Mislila sem, da bova šla na izlet z aeroavtom,« je rekla.

»Ti z avtomobilom ne ugaja?«

»Seveda mi ugaja. A ker si dejal, da imaš ves dan prosto, sem mislila, da boš hotel kam daleč.«

Povzatek iz vesolja

E. Z.

2.

»Zahotelo se mi je vožnje z avtomobilom,« sem rekel. To je bilo res. Zaželel sem si čimdalje čutiti pod seboj to našo Zemljo, svojo povezanost z njo. Se nikoli nisem tako občutil fizične navezanosti na Zemljo. Ta občutek je bil doslej v meni popolnoma nagonski kakor v dojenčku občutek stika z materjo, ki mu vzbuja varnost in utešenost. Dolgo, dolgo ne bom več občutil trde, dobre ceste pod kolesi avtomobila — če jo bom sploh še kdaj.

Eva je prižgala radiotelevizijski sprejemnik. Zaslišal se je starčevski glas, ki je komentiral zunanjepolitični položaj. Prepoznal sem glas našega predsednika republike. Zatikalo se mu je in bilo ga je še bolj mučno poslušati kot ponavadi. Stegnil sem roko, da zavrtim gumb, toda Eva me je prehitela in ga že sama zavrtela na val za lahko glasbo. Zivahne ritmične melodije so napolnile avto.

Naslonila mi je glavo na ramo in sama dvignila mojo desnico s krmila ter si jo ovila okrog pasu, kot je bila njena navada, kadar je hotela biti posebno nežna. Stisnil sem jo k sebi, da sem začutil toploto njenega telesa. Avto je varno drvel po magnetni črti sredi zlatorumene ceste, na kateri je bilo danes čudno malo prometa. Le poredko sva zagledala pred seboj kako drugo vozilo in tudi srečala sva jih malo. Negotovost mednarodnega položaja je držala ljudi doma. Tudi nebo je bilo danes nenavadno prazno — grozeče prazno. Nekaj belih oblakov je skoro nepremično stalo na njem. Nehote so me spomnili na kirurško vato na ranjeni koži. Od časa do časa so kljub dozdevni nepremičnosti zakrili sonce in tedaj je hladno zavelo preko sveta. Pokrajina se je zazdela mračna in grozeča.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Drugi pregled zimskih športov leta 1961

Kanada svetovni prvak v hokeju

Dvajset držav se je udeležilo svetovnega prvenstva v hokeju na ledu, ki je bilo prejšnji teden v Zenevi in Lausanni v Švici. Čeprav se je za to tekmovalje zbralo rekordno število ekip, se jih je samo osem potegovalo za častno lovoriko svetovnega prvaka. Tekmovanje se je namreč odvijalo v treh skupinah: A, B in C. Zmagovalec A skupine je bil hkrati svetovni prvak leta 1961. Prvih šest držav so strokovnjaki zbrali na papirju, in te so bile: ZDA, svetovni prvak leta 1960, Kanada, SZ, CSR, Švedska in Finska. Za ostali dve mesti so se borile obe Nemčije in Švica; izpadla je poslednja. Splošno je mnenje, da je sistem takšnega izbiranja zelo slab; njegova osnovna napaka pa je v tem, da ne da vsem ekipam vsaj teoretične možnosti, da bi se bojevale za najvišji naslov. To je edinstven primer v kateremkoli športnem tekmovalju, da bodo prihajale na prvenstvo ekipe, katerim bo že vnaprej onemogočena vsakršna borba za naslov prvaka. Letos so bili najbolj ogorčeni Nemci, ki so v Squaw Valleyu zasedli 6. mesto, a so se morali kljub temu boriti za vstop v A skupino. Protestirali so tudi Italijani, katerim sploh ni bilo mogoče, da bi kandidirali za A skupino, čeprav so nedavno premagali v Baslu Švico, ali Poljaki, ki sploh niso imeli možnosti, da bi se srečali z najboljšimi.

Letošnje svetovno prvenstvo je bilo eno najbolj kvalitetnih in borbenih v zgodovini hokeja na ledu. Deset dni so se vse ekipe ogorčeno bojevale med seboj. Napetost je trajala prav do zadnje tekme: Kanada - SZ, ki je odločala, kdo bo novi svetovni prvak. Zmagal so Kanadčani z izidom 5:0 in tako osvojili častni naslov, in to že devetnajstič. V predvojnih prvenstvih, bilo jih je 13, je Kanada osvojila svetovno prvenstvo kar v enajstih, enkrat pa so zmagali Angleži (1936) in enkrat ZDA (1933). V povojnih prvenstvih pa so osvojili vigrani igralci Kanade šest svetovnih naslovov (1948, 1950, 1951, 1952, 1955 in 1959). Po dvakrat so zmagale naslednje države: CSR (1947 in 1959), Švedska (1953 in 1957). Rusi so trikrat zmagali (1954, 1956 in 1958), ZDA pa enkrat (1960).

Kanadčani so premagali vse nasprotnike, razen CSR, s katero so igrali nerešeno (1:1) in s katero delijo prvo mesto, toda z boljšim količnikom golov. Zmaga novih svetovnih prvakov je pa popolnoma zaslužena, čeprav niso bili Kanadčani popolnoma gotovi za končno zmago in prav zaradi številnih porazov, ki jih je pred kratkim zabeležil kanadski klub Chatham Maroons na turneji po Evropi. Najbolj porazno je bilo stanje v Sovjetski zvezi, kjer

so Kanadčani v sedmih nastopih doživeli 5 porazov, eno zmago in en neodločen izid. Kaj takega še ni doživelo nobeno kanadsko hokejsko moštvo, ki je kdajkoli gostovalo v Evropi. Predsednik zveze, ki je bil na turneji po SZ, je ob povratku dvignil velik hrup. V številnih razgovorih z raznimi dopisniki je opozarjal na grozečo nevarnost iz Evrope. Prav posebno je pohvalil napredek ruskih igralcev, ki so že dosegli najvišjo svetovno raven. Seveda je preplah predsednika Roxburga rodil prve uspehe pri pripravah. Določili so, da bo osnovo moštva tvorila ekipa Trail Smoke Eaters, ki so ji dodali nekaj najboljših igralcev iz ostalih klubov. Kanadčani so se dobro zavedali težke naloge, ki jih je čakala v Švici, zato so v moštvo vključili tudi nekdanje poklicne igralce. Najboljši igralec letošnjega svetovnega prvenstva je bil prav Kanadčan Darryl Sly, ki je počenjal take vragolije, da je nenehno dvigal s sedežev zadržane Švicarje. Odlična sta bila tudi branilca Smith in Fletcher. Če bi hoteli primerjati ruski hokej s kanadskim, bi morali priznati, da so Kanadčani odločno najboljši. Drsanje je odlično, napad zelo oster. Ko Kanadčani krenejo v napad, spodbujajo s kričanjem drug drugega in človek ima občutek, da bodo vse, kar jim stopi na pot, zdrobili v prah.

Na drugem mestu, toda z istim številom točk, najdemo nove evropske prvake, igralce CSR. Čehi so prav gotovo največje presenečenje tega prvenstva. Pred začetkom je bilo govora le o dveh favoritih, Kanadi in Sovjetski zvezi, katerima bi lahko zmešali račune morda le Švedi. Na Čehi ni računati nihče, čeprav so vedno sodili v najvišji razred hokeja na svetu. Toda bili so prav oni tisti, ki so zmešali štrene tega tekmovalja, tako da je bil še bolj zanimiv. Premagali so najprej Ruse (6:4) ter igrali nato neodločeno s Kanadčani (1:1); niti enkrat niso bili poraženi.

Rusi, letošnji favoriti, so se uvrstili šele na tretje mesto, čeprav so se veskozi vestno pripravljali. Nekateri strokovnjaki so mnenja, da Rusi že prekašajo v moči Kanadčane. Letos so Rusi moštvo pomladili in le dva starejša igralca sta še našla mesto v reprezentanci. V Švici je SZ pokazala ostro in točno igro; pred vrati so bili Rusi pravi lisjaki. Danes razpolagajo Rusi z osmimi klubi, ki so lahko enakovredni tekmeč vsaki evropski državni reprezentanci. Odlična moštva rastejo kot gobe po dežju.

Na četrtem mestu najdemo Švede, ki so podlegli samo najboljši trojki. Nemci (Vzh. Nemčija) so v

zadnjem času zelo napredovali in njihov nastop je bil odličen. Uvrstili so se na 5. mesto.

Strokovnjaki so mislili, da se bo prvenstvo odvijalo v znamenju oddolžitve za izide zimskih olimpijskih iger v Squaw Valleyu, ker številne države niso mogle preboleti presenečenja, ki ga je pripravila reprezentanca ZDA, ki je v enem mahu osvojila tako olimpijsko lovoriko kot naslov svetovnega prvaka. Letos pa so bili Amerikanci le senca tega, kar so bili pred enim letom. Odsotnost nekaterih igralcev je zelo ohromila njihovo udarno moč, kar se je že pred nastopom predvidevalo po številnih porazih, ki jih je ekipa pretrpela na evropskih tleh. Zadovoljili so se s šestim mestom.

Na sedmem, oziroma osmem mestu najdemo Fince in Zahodno Nemčijo.

V B skupini (od 9. do 14. mesta) so Norvežani zasedli prvo mesto, čeprav so v zadnji tekmi pretrpeli tesen poraz od reprezentance Vel. Britanije. Švica, kandidat za A skupino, se je uvrstila na tretje mesto, Italijani pa na četrto. Sledita nato Poljska in Avstrija.

V C skupini so se vse tekme končale z visokimi izidi in vrstni red je upravičen. Morda edini kamen spotike je bila tekma med Francijo in Jugoslavijo, ki se je končala z zmago prve ekipe (3:2). Zanimivo je še to, da je na zadnjem mestu Belgija, ki je bila kandidat za B skupino.

Končna lestvica vseh držav je naslednja: 1. Kanada, 2. CSR, 3. SZ, 4. Švedska, 5. Vzh. Nemčija, 6. ZDA, 7. Finska, 8. Zah. Nemčija, 9. Norveška, 10. Vel. Britanija, 11. Švica, 12. Italija, 13. Poljska, 14. Avstrija, 15. Romunija, 16. Francija, 17. Jugoslavija, 18. Nizozemska, 19. Južna Afrika in 20. Belgija.

Hokej v Jugoslaviji

Ze pred začetkom tekmovalja za državno prvenstvo Jugoslavije je bilo jasno, da bodo igralci ekipe Jesenice osvojili najvišji častni naslov brez posebnih težav. In tako se je tudi zgodilo. Brez izgubljenih točk in z odlično razliko v golih (115:14 v desetih srečanjih) so jeseniški hokejisti zopet zasedli najvišjo stopnico v hokeju na ledu v Jugoslaviji. Povsem odveč je razpravljanje, ali so si ta naslov zaslužili, saj je tekmovalje pokazalo, da Jeseničani so razred zase in nimajo v Jugoslaviji resnega tekmeča.

Najbolj se je letošnjemu zmagovalcu približal beograjski Partizan, ki bi ga lahko po številu osvojenih točk uvrstili v drugo skupino najboljših jugoslovanskih hokejskih moštev. V tretjo skupino lahko štejemo Crveno zvezdo, Ljubljano in Beograd, med katerimi je vsaj po osvojenih točkah zares majhna razlika. V zadnjo skupino moramo uvrstiti Zagreb, ki se bo moral brez osvojenih točk povziti od prve zvezne lige. Najboljši strelec je po pričakovanju bil Jeseničan Tišler s 26 goli.

Končna lestvica (osvojenih točk): 1. Jesenice (20), 2. Partizan (15), 3. Crvena zvezda (9), 4. Ljubljana (8), 5. Beograd (8) in 6. Zagreb (0).

»Oh, oče! Lepo je, da me obiščeš. Količkokrat mislim na vas vse... na Delico.« Trudni glas je utihnil. Solze so zalile lepe oči.

»Otroku je prav, Adrana. Za Delico nikar ne skrbi. Saj sem ti že pisal, da smo vzeli zanjo posebno žensko.«

»Da, oče, vem.« Vzravnila se je v naslonjaču. Vesela sem, da bom lahko šla odtod in da bom videla spet malo.« Hotela je nekaj spregovoriti o rajnem možu, a je umolknila, da ne bi zbudila očetove jeze.

V zadregi je Vrhovec nadaljeval razgovor. »Morda boš še nekaj časa morala ostati tukaj. Pa tudi potem ne boš še mogla skrbeti zase in za otroka.«

»Toda, čemu, ko bom šla ven...?«

»Ne boš še pri moči, takšni so zdravniški ukrepi.« ji je padel v besedo oče, »če hočeš popolnoma ozdraveti.«

»Torej sem bolna... neozdravljivo bolna.« je tako tiho spregovorila, kot da sili vsa srčna bol na dan.

»Ni prav tako... nekega dne boš že boljša.«

16.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

»Nekega dne, oče? Za Delico ne bom mogla delati. V tvojo hišo se bom morala vrniti?«

Vrhovec je molče strmел v tla. »Ko bo vse urejeno, se bom že vrnil.«

Adrana je čutila, da bi se rad poslovil.

»Se eno prošnjo imam, oče... moj otrok, Delico bi rada videla, še enkrat jo objela...« Solze so zadušile besede.

Tedaj je tudi njega prevzelo usmiljenje: »Čemu ne, Adrana, toda...«

Adrana je dvignila pogled k njemu: »Zakaj mi ne poveš, oče?«

»Ker, ker...« obrnil se je k oknu, »ker moram vprašati zdravnika, če ni nevarno za okuženje...«

»Ah, zdaj razumem,« je zaihtela in sklonila glavo na prsi.

Kot okamenelo jo je našla sestra že davno potem, ko so se vrata zaprla za Vrhovcem.

»Gospa, kaj je z vami? Čemu ta žalost? Saj gre vendar na bolje in boste morda kmalu zapustili ta kraj.«

Potlačila je solze: »Morda kmalu, toda zdrava ne bom... zvedela sem od očeta. Kaj bo z mojo Delico, ubogi otrok.« Jok je stresel celo telo. »Otrok ne sme k materi, da se ne okuži...!«

»Kaj govorite, gospa. Nevarnost seveda še obstaja, toda nekega dne...« Redovnica ni bila sama prepričana o svoji tolažbi.

»Je že prav, sestra Klementa,« je odgovorila bolnica mrtvo. »Prosila bom Boga, da mi pomaga prenesti tudi ta udarec.«

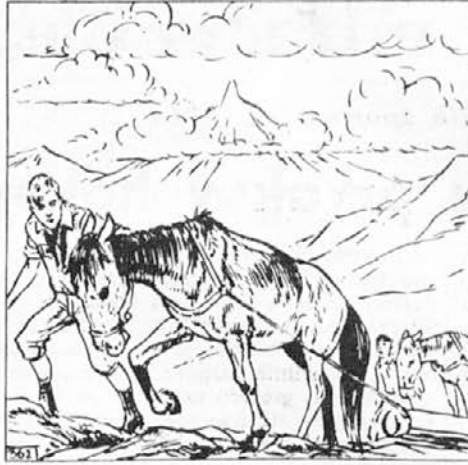
»Da, gospa, prosite in dana vam bo moč.«

(Dalje)

42

Za
našea
a
i
m
l
a
i
š
eP
o
t
vn
e
z
n
a
n
oSamuel
ScowillMiki
Muster

361. Naslednje jutro je popotnike že navsezgodaj predramil profesorjev glas. Najteže se je iz spanja iztrgala Peggy, ki se je v sanjah vrnila domov in je komaj premagovala domotožje. Preslišala je nekaj zbadljivk na svojo zaspanost, pa se proti svoji navadi ni branila. Bolj kot vse skrivnosti jezera so jo zanimala novice z doma, ki ga je že pogrešala.

362. Po zajtrku popotniki niso zajahali konjev. Po strmi poti so se vzpenjali proti predoru peš in vodili konje, ki so vlekli posekana debla v strmino. V sončni pripeki se je pot vlekla v neskončnost. Zares so se oddahnili, ko jih je sprejel temni hlad v davnini izsekane predora. Pol ure so taval v njem, potem jih je spet zaslepila sončna luč.

363. Pred strmečimi očmi se jim je razkrila nenavadna, zapuščena in tih, a vendar lepa dolina. Sredi nje je ležalo majhno, temno jezero, ki jim je bilo v mislih vse dolge dni potovanja. Tako majhno se jim je zazdelo in tako izgubljeno v samotni pokrajini, vendar so vsi čutili, da so končno prišli na cilj težavne in nevarne poti.

364. Ob pogledu na jezero je še neutrudni profesor Grey za trenutek obstal in komaj premagal ginjenost. Potem ga je prevzela še večja dejavnost. Prvi je vodil svojega konja v dolino, k jezerskemu bregu. Odvezal je tovor in pomagal pri delu še drugim. Po kratkem počitku in okrepčilu so se popotniki odpravili po isti poti nazaj, po drugi del tovara.

365. »Kakor hitro končamo s tovorjenjem, bom skočil v jezero in kar pri bregu poskušal srečo!« je Peter zaupal Jimu. Toda z njegovimi načrti ni bilo kdo ve kaj. Tovorjenje se je zavleklo na ves dan, zvečer so bili popotniki tako utrujeni, da so se komaj dotaknili pripravljene večerje. Kmalu so počivali v težkem, globokem spanju.

366. Edini, ki tisti večer ni zaspal, je bil profesor Grey. Tiho, skoraj nepremično je sedel ob jezerskem bregu. Prsti so mu božali orumeneli pergament. Z zanosom se je predajal občutkom, ko se zmagoslavje nad premaganimi napori že meša z neugnano radovednostjo znanstvenika, raziskovalca zdavnaj pozabljenih lepot, ki se bodo kmalu razgrnile pred njim.

367. Čeprav je profesor Grey zadnji legel k počitku, je bil zjutraj prvi na nogah. Veselo je opazoval vneto svojih sodelavcev, ki kar pričakati niso mogli velikih trenutkov, katere bo prineslo raziskovanje jezera. Ob Jimovi in Petrovi dobri volji in veselemu razpoloženju se je stric Tom nekako pomladil. Strokovnjaško si je ogledoval jezero in govoril:

368. »Da smo le prišli do tega čudovitega jezera! Vse drugo bo igrača. Ko sem imel dvajset let, sem se pri iskanju biserov potapljal tudi do dvajset metrov globoko. Se danes, ko jih imam petdeset, bom zlahka zmogel šest ali osem metrov, globlja pa ta luža gotovo ni!« — »Petdeset?« je kot odmev začudeno ponovil profesor in gledal starega lovca.

369. »Petdeset!« je ob skitem dvomu v profesorjevem glasu skoraj jezno pribil stric Tom. »Petdeset!« sta z narejeno slovesnostjo zatrčila še Petter in Jim, za lovčevim hrbtom pa profesorju pomenljivo pomežiknila. Peggy je ulovila pravi trenutek in profesorju pošepnila: »Delajte se, da verjamete. Sedemdeset jih ima, a skriva leta bolj kot filmske zvezde!«